

PAUL ARNTZENIUS

DOOR W. JOS DE GRUYTER

Op groeptentoonstellingen is menig een geneigd de kunst van den Haagschen schilder Paul Arntzenius over het hoofd te zien en zelfs wanneer hij een afzonderlijke expositie houdt, krijgt zijn werk zelden de aandacht waarop het in feite recht heeft. De reden? Men vindt het gevoelig, beschaafd, sympathiek, maar niet erg persoonlijk en heelemaal niet „modern”, waarmee dan hoofdzakelijk gezegd is, dat het in onze wisselvallige en luidruchtige, problematieke wereld weinig opvalt. Wat er kostbaar in is, de argelooze fijnheid, de trouwhartige aandacht en het zeldzame evenwicht, blijkt van zoo subtiele aard, dat het den meesten ontgaat. Het werk „toont” niet genoeg om indruk te maken in museumzalen of expositieruimten, het doet niet fel, of machtig, of weidsch aan, laat staan dan „interessant”. Het is van formaat in den regel bescheiden, van kleur onopzichtig en van teekening oogenschijnlijk aan den volgamen, naturalistisch bevattelijken kant. Een vorm van innerlijk vrije aandachtskunst, voorbestemd om genoten te worden in de stille beslotenheid van atelier of woonkamer.

Inderdaad schijnt Paul Arntzenius' wereld, ook voor wie niet blind is voor haar diepe bekingen, op het eerste gezicht begrensd. Het valt ten slotte gemakkelijker met enkele woorden duidelijk te maken wat zij niet dan wat zij wél is. Rust, voornaamheid en een ongedwongen picturaal sensitivisme zijn hoofdtrekken van dit werk, maar wordt daarmee het wezenlijke aangeduid of zelfs benaderd? Iets dichterbij in de buurt komen wij wanneer wij zijn specifiek Nederlandsche, vaak weemoedig getinte innigheid in het oog vatten, zijn besef ook van het *kostbare* der verschijningsvormen, besef, dat in den grond evenzeer op een ethisch-religieus als op een æsthetisch levensgevoel steunt.

Arntzenius betast de dingen met een, zoo niet langzame, dan toch zich nooit haastende gevoelsaandacht, hij ziet zijn gegeven niet in een vitalen schok, maar met een geleidelijke, als zwevende verwondering of bevreemding. Zijn wijze van schilderen is zonder gulzigheid, bij tijden beschroomd, zelfs bijna gedwee, al doet het werk overigens volkomen doelgericht aan en al spreekt het van een scherpe kieskeurigheid, een sterk selectief vermogen. De aandacht neemt niet te veel en niet te weinig in zich op, ontdekt en oververt geleidelijk, zift het pictureel essentiele van het bijkomstige en handhaaft zich juist door haar liefderijke overgave. De beschouwer merkt niets van den veel geprezen strijd tusschen „subject” en „object” in deze kunst, waarbij dan het „object” in meerdere